

บทที่ 1

บทนำ

ที่มาของปัญหา

ในสังคมไทยรัตนโกสินทร์ตอนต้น ผู้หญิงมีสถานภาพต่ำกว่าผู้ชายมากทั้งนี้ จะเห็นได้จากหลักฐานต่าง ๆ ที่กล่าวถึงความ เป็นอยู่ของคนสมัยนั้น เช่น พงศาวดาร กฎหมาย จดหมายขู่มุขุ วรรณคดี ฯลฯ และภาพสะท้อนจากวรรณคดีในยุคนั้น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง วรรณคดีประเภทสอนถึงคุณสมบัติของสตรี เช่น สุภาษิตสอนหญิงคำกลอน ของสุนทรภู่ กฤษณา- สอนน้องคำฉันท์ พระนิพนธ์ของกรมสมเด็จพระปรมาภิไธยในรศ พิเภกสอน เบญจกายคำกลอน ของพระธรรมศาสตร์(ศุข) เป็นต้น คำสอนหญิงในวรรณคดีเหล่านี้ แสดงให้เห็นถึงสภาพและ ความต้องการของคนในสมัยนั้น ในการที่จะกำหนดคุณลักษณะของผู้หญิงให้ เป็นไปตามแนวทางที่ คนต้องการ

เมื่อยุคสมัยเปลี่ยนไป สภาพสังคมปัจจุบันแตกต่างจากอดีตอย่างเห็นได้ชัด โดยเฉพาะ ใน เรื่องสิทธิและ เสรีภาพของสตรีในปัจจุบัน ผู้หญิงมีสิทธิ และ เสรีภาพทัดเทียมผู้ชายอย่างน้อย ที่สุดในแง่กฎหมาย ไม่ว่าจะเป็นด้านการศึกษา การสังคม การประกอบอาชีพ ฯลฯ สภาพ และลักษณะเหล่านี้ ย่อมปรากฏในงานวรรณกรรมด้วยเช่นกัน ดังคำกล่าวของ ดร.วิทย์ สิวศรียานนท์ ที่ว่า "กวีคนเดียว ก็เปรียบเหมือน 3 คน คือ นอกจากเป็นผู้แต่งหนังสือแล้ว ยังเป็นหน่วยหนึ่งของคนรุ่นนี้ เป็นพล เมืองอีกด้วย" ฉะนั้น นักเขียนจะผูกพันกับสังคม มีค่านิยม ทางสังคม ขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรม เหล่านี้จะเป็น เครื่องชี้หรือกำหนดแนวทางการ ประพฤติ ปฏิบัติ กำหนดความคิดให้กับตัวละครในเรื่องที่เขาเขียน ปัจจัยต่าง ๆ เหล่านี้เป็น เหตุกระตุ้นให้เกิดอารมณ์ ความรู้สึก และจินตนาการต่าง ๆ และด้วยความชัดเจนภาษา กวี ได้ถ่ายทอดอารมณ์ ความรู้สึกและจินตนาการนั้น ๆ ออกมาในงานเขียนเพื่อความเพลิดเพลิน หรือเพื่อปลูกความสำนึกต่าง ๆ

ฉะนั้น เมื่อสังคมไทย เปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบบสมบูรณาญาสิทธิราช มาเป็น ระบบประชาธิปไตย ใน พ.ศ. 2475 นั้น สถานภาพของสตรีในสังคมก็ย่อม เปลี่ยนไปเช่นกัน ผู้วิจัยต้องการจะเห็นภาพความ เปลี่ยนแปลงของสถานภาพสตรีในช่วง เวลาหนึ่งคือ หลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 จนถึงทศสมัยรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2493 โดยจะ ให้วรรณกรรม เป็นแหล่งข้อมูล อนึ่ง ผู้วิจัย เห็นว่าวรรณกรรมรูปนวนิยาย เป็นวรรณกรรมที่จะ ให้ภาพได้เป็นอย่างดี เนื่องจากในยุคช่วงปี พ.ศ. 2475 นี้ นวนิยายนับ เป็นงานประพันธ์ ชนิดร่อยแก้ว รูปแบบหนึ่งที่มีความสนใจและเป็นที่ยอมรับกันอย่างแพร่หลายทั่วไป ดังที่ รัญจวน อินทรคำแหง ได้กล่าวว่า

นวนิยายมีเสน่ห์ดึงดูดผู้อ่านได้ไม่เลือกเพศและวัย ก็ด้วย เหตุที่นวนิยาย เสนอ ภาพของชีวิตที่คลละเคล้าทั้งคนดีและคนชั่ว ความมั่งคั่งและความขี้อริ ความขระขระและความประณีต ความสมหวัง และ ความสิ้นหวัง และ (วิถีชีวิตของตัวละครในเรื่อง) ยังได้เสนอวิถีแก้ไขปมชีวิตในลักษณะ ต่าง ๆ กัน โดยให้ผู้อ่านฝึกใช้วิจารณญาณของตนเอง เป็น เครื่องตัดสินใจ ไร่รับรับเอาเสียหมด (รัญจวน อินทรคำแหง 2513 : 6)

สำหรับการศึกษาสถานภาพของสตรีในช่วง เวลาดังกล่าวข้างต้นจากงานวรรณกรรม รูปนวนิยายนั้น การที่จะศึกษางานนวนิยายทุก เรื่องของนัก เขียนทุกคนในช่วง เวลาดังกล่าว มีอาจจะกระทำได้ทั้งหมดในงานวิจัยฉบับนี้ ฉะนั้นการวิจัยในที่นี้จะจำกัดขอบ เขตการศึกษา เฉพาะงานนวนิยาย ของ ดอกไม้สด (2488-2506) และ ก. สุรางคนางค์ (2454-)

การที่ผู้วิจัยเลือกงานนวนิยายของดอกไม้สด และ ก. สุรางคนางค์ มาศึกษาใน งานวิจัยครั้งนี้ ก็เนื่องจากเหตุผลสำคัญ ดังนี้คือ

1. ดอกไม้สด และ ก. สุรางคนางค์ ต่างก็เป็นนัก เขียนสตรีที่เริ่มเขียนงาน นวนิยายในช่วงเวลาที่ใกล้เคียงกัน คือ ดอกไม้สด เขียน คีตของเจ้าหล่อน เป็น นวนิยายเรื่องแรก ใน พ.ศ. 2472 ส่วนเรื่องแรกของ ก. สุรางคนางค์ เป็น เรื่องสั้น ชื่อ มาลินี ใน พ.ศ. 2473 ซึ่งหากพิจารณาถึงช่วง เวลาที่ต้องการจะศึกษาสถานภาพของ สตรีในช่วงตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2475-2493 นั้น ถือได้ว่า ดอกไม้สด และ ก. สุรางคนางค์ เป็นนัก เขียนที่อยู่ในยุค เดียวกัน และ เริ่มเผยแพร่ผลงานในระยะ เวลาใกล้เคียงกันดังกล่าวแล้ว

2. ดอกไม้สด และ ก. สุรางคนางค์ ต่างก็เป็นนักเขียนที่เขียนนวนิยายโดยเสนอภาพสังคม และทัศนระของนักเขียน อันจะแสดงให้เห็นถึงการพัฒนาวรรณกรรมในด้านที่เป็นสื่อความคิดทางสังคมหรือวรรณกรรมเชิงวิจารณ์สังคม ซึ่งได้พัฒนาไปพร้อมกับความสามารถและวิวัฒนาการในด้านการเขียนของผู้เขียนเอง โดยได้เสนอเนื้อเรื่องสอดคล้องกันกับความเคลื่อนไหว การเปลี่ยนแปลงของสภาพสังคมระยนั้น อนึ่ง ในการวิจัยครั้งนี้ก็มุ่งจะศึกษาการเปลี่ยนแปลงสถานภาพของผู้หญิงไทยเป็นหลัก

3. จากการศึกษา นวนิยายของดอกไม้สด และ ก. สุรางคนางค์ ในช่วงปี พ.ศ. 2475 - 2493 นั้น พบว่าในนวนิยายของนักเขียนทั้งสองท่านมีสาระ เรื่องผู้หญิงเพียงพอและมากกว่าที่พบในนวนิยายของนักเขียนท่านอื่น ๆ ในยุคเดียวกันนี้ ฉะนั้น การศึกษาวิเคราะห์นวนิยายของ ดอกไม้สด และ ก. สุรางคนางค์ จะทำให้เห็นแนวคิดเกี่ยวกับสถานภาพของผู้หญิงในช่วงปี พ.ศ. 2475 - 2493 ได้อย่างชัดเจน นอกจากนี้ สาระเกี่ยวกับผู้หญิงที่นักเขียนสะท้อนออกมา ยังแสดงให้เห็นภาพของผู้หญิงจากชนชั้นสูง และชนชั้นกลาง ซึ่งมีสถานะที่แตกต่างกัน กล่าวคือ ดอกไม้สด มักเขียนนวนิยายเกี่ยวกับผู้หญิงจากครอบครัวชนชั้นสูง ส่วน ก. สุรางคนางค์ เขียน นวนิยายเกี่ยวกับชนชั้นกลาง หรือนวนิยายที่ชนชั้นกลางนิยมอ่านภาพของผู้หญิงสองชนชั้น จึงเป็นภาพที่น่าจะนำมาวิเคราะห์เปรียบเทียบกัน

วัตถุประสงค์ในการศึกษา

1. เพื่อศึกษาสภาพทางสังคมการเมืองที่มีผลกระทบต่อวรรณกรรมในช่วงปี พ.ศ. 2475 - 2493
2. เพื่อศึกษาประวัติชีวิตของนักเขียนทั้ง 2 คน อันส่งผลกระทบต่อการเขียนนวนิยายในช่วงเวลาดังกล่าว
3. เพื่อวิเคราะห์ องค์ประกอบที่สำคัญ ๆ ของนวนิยายของดอกไม้สด และ ก. สุรางคนางค์ ในช่วงปี พ.ศ. 2475 - 2493 ทั้งนี้ เพื่อแสดงให้เห็นถึงสถานภาพของผู้หญิงในช่วง เวลาดังกล่าว เเด่นชัดขึ้น

ข้อสมมติฐานในการวิจัย

ความคิดทางสังคม (Social Idea) ตลอดจนสภาพสังคม การเมือง และ วัฒนธรรมในยุคสมัยช่วงที่นักเขียนมีชีวิตอยู่ บ่อมส่งผลกระทบต่อสาระของนวนิยาย ดังนั้น ความคิดทางสังคมของนักเขียนซึ่งปรากฏอยู่ในวรรณกรรม มักจะสะท้อนสภาพของสังคม ร่วมสมัยของเขา การศึกษาวิเคราะห์นวนิยายของดอกไม้สด และ ก. สุรางคนางค์ จะทำให้เห็นแนวคิดเกี่ยวกับสภาพของผู้อุทิศในช่วงปี พ.ศ. 2475 - 2493 ได้อย่าง ชัดเจน

ขอบเขตการวิจัย

1. ศึกษาวิเคราะห์การของนวนิยายไทย พอสังเขป
2. ศึกษาสภาพสังคมไทย เพื่อเป็นพื้นฐานในการศึกษาลักษณะปัญหาที่ปรากฏ ในนวนิยายที่จะใช้ในการวิจัยอย่าง เข้าใจ
3. ศึกษานวนิยายของ ดอกไม้สด จำนวน 8 เรื่อง และ นวนิยาย ของ ก. สุรางคนางค์ จำนวน 8 เรื่อง ดังนี้คือ

ดอกไม้สด		ก. สุรางคนางค์	
1. <u>กรรมเก่า</u>	(2475)	1. <u>กรองกาญจน์</u>	(2479)
2. <u>สามชาย</u>	(2476)	2. <u>หญิงคนชั่ว</u>	(2480)
3. <u>หนึ่งในร้อย</u>	(2477)	3. <u>คู่ครอง</u>	(2483)
4. <u>อุบัติเหตุ</u>	(2477)	4. <u>เรวดี</u>	(2484)
5. <u>ชัยชนะของหลวงนฤบาล</u>	(2478)	5. <u>เทพราช</u>	(2487)
6. <u>ผู้ดี</u>	(2480)	6. <u>พันทิพา</u>	(2487)
7. <u>นี่แหละโลก</u>	(2483)	7. <u>ชั่วชีวิตหนึ่ง</u>	(2489)
8. <u>วรรณกรรมชิ้นสุดท้าย</u>	(2492)	8. <u>คำของชีวิตสาว</u>	(2492)

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยที่เป็นแบบพรรณนาวิเคราะห์ (Analytical Descriptive) และการค้นคว้าจากเอกสาร และหนังสือ (Documentary Research) โดยมีวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

1. ศึกษาวิวัฒนาการนวนิยายไทย
2. ศึกษาสภาพทางสังคมและการเมืองในช่วงปี พ.ศ. 2475 - 2493
3. ศึกษางานนวนิยายในช่วงปี พ.ศ. 2475 - 2493 ของ ดอกไม้สด และ ก. สุรางคนางค์
4. ศึกษาวิเคราะห์งานนวนิยายที่ใช้ในการวิจัย
5. นำข้อมูลมา เรียบเรียงและเสนอการวิจัย
6. สรุปผลการวิจัย

ประโยชน์ที่จะได้รับจากการวิจัย

1. เพื่อทราบถึงการเปลี่ยนแปลง สถานภาพ และบทบาทของผู้หญิงไทยซึ่งสะท้อนในนวนิยายของ ดอกไม้สด และ ก. สุรางคนางค์
2. เพื่อทราบถึง อิทธิพล และปัจจัยที่ทำให้สถานภาพและบทบาทของผู้หญิงไทยเปลี่ยนแปลงไปในช่วงปี พ.ศ. 2475 - 2493
3. เพื่อขยายการศึกษาวรรณกรรมไทย แนววรรณคดีเปรียบเทียบทั้งยังเป็นการโยงความสัมพันธ์ระหว่างวรรณกรรม กับปรากฏการณ์ทางสังคม

ข้อตกลงเบื้องต้น

1. องค์ประกอบของนวนิยายที่วิเคราะห์ คือ เนื้อเรื่อง โครงเรื่อง แก่นของเรื่อง ฉาก และ ตัวละคร
2. สถานภาพทางกฎหมาย หมายถึง สิทธิ และหน้าที่ของผู้หญิงตามกฎหมาย ที่เกี่ยวกับครอบครัว และสังคม
3. สถานภาพ และบทบาททางสังคม หมายถึง สิทธิและหน้าที่ที่แสดงออกของผู้หญิงทางการศึกษา ทางการอาชีพและทางการเมือง